

HAJNAL

OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

A HAJNAL szerkesztőségénél a következő imádságos könyvek kaphatók

Rendelési cím:

☞ „HAJNAL“

217 Third Street,

PASSAIC, N. J. ☞

Aranykorona. Diszes vászonkötés ..\$1.50 — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.50. — Ájzatosság gyöngyei. Művészi kivitelű gyöngyház betétes kötés ..\$1.25. — Betegek gyógyítója. Diszes elefántcsont kötés ..\$2.25. — Énekeskönyv. Kottával. Diszes vászonkötés ..\$1.25. — Égi Manna. Vászonkötés ..\$0.30. — Diszes celluloidkötés ..\$0.50. — Művészi kivitelű csontkötés ..\$1.25. — Nagyobb diszes elefántcsontkötés ..\$2.25. — Görögszertartásu teljes énekeskönyv. Diszes vászonkötés ..\$1.00. — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.30. — Jézus az én kívánságom. Diszes vászonkötés, kisebb ..\$0.50. — Nagyobb ..\$1.00. — Lelki Manna. Egyszerű vászonkötés ..\$0.35. — Finom puha bőrkötés ..\$1.00. — Mária bűnösök szószólója. Diszes elefántcsontkötés ..\$1.75. — Mennyei hangok. Oktató, szertartásos, imádságos és énekeskönyv. Keresztény családok kincse. Diszes vászonkötés ..\$2.00. — Remek elefántcsontkötés ..\$3.50. — Orgona-virágok. Diszes vászonkötés ..\$0.85. — Diszes elefántcsontkötés ..\$2.40. — Domborműves elefántcsontkötés ...\$2.60. — Orgonahangok. A legnagyobb énekeskönyv. Diszes vászonkötés ..\$1.00. — Diszes elefántcsontkötés ..\$3.00. — Pádúai Szent Antal imádságos könyve ..\$0.30. — Rózsakert. Közép. Diszes zománckötés ..\$1.20. — Szentírás. Diszes kötés ..\$5.00.

Mindenféle iskolai könyvek, katekizmusok, bibliák stb. kaphatók. -- Árak 1 centes bélyegekben is beküldhetők.

H A J N A L.

No. 5. Vol. II. MONTHLY MAGAZINE Május 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Published every first Thursday by
Rev. Geisa Messerschmiedt
17 Third St. Passaic, N. J.

Megjelen minden hó első csütörtökén.

Subscription Price — Előfizetés
az Egy. Államokban és Kanadában
One Year - egy évre \$1.00
Magyarországon, külföldön
Egy évre \$1.60

Entered as second-class matter Jan. 15, 1909 at the post office at Passaic, N. J.
under the Act of Congress of March 3, 1879.

Egy szál ibolyát kérek...

csak egy lehellet és megmozdúl a földben milliárd virágok alvó élete. Megindul a vérkeringés a sok száz éves tölgyfákban ép úgy, mint a parányi füvecskében. Feslik a rügy, fakad a bimbó. A mezőket virágból szőtt takaró borítja. Én is virágot keresek ... Bejárom lelkemmel a földnek egész kerekességét ... Szép, gyönyörű az, amit az Isten életre hívott, — van miben válogatni. Nohát csak gyorsan tépjük le a virágokat, a legelső zsenge ágakat; készitsetek piciny oltárt, rakjátok zsúfolásig virággal, és attól a másik isteni lehellettől indítatva, ami a sziveteket éri, tegyétek fel a legeslegszentebb emberi teremtmény képét a **Szűz Máriaét**. Talán imádni őt? Nem. Soha. Mi keresztények, katolikusok **nem imádjuk őt**. Mi csak tiszteljük, de olyan tisztelettel, amely felülmúlja az égben örvendező szenteknek minden tiszteletét; hiszen ő minden Szenteknek Királynéja ... Mi csak az egy teljes Szentháromságban lévő **Istent imádjuk**.

Áll az oltárka. Belekondul az uesth rang az illatos tavaszi levegőbe. — Megindul a menet. Jönnek a jólelkű

keresztények májusi ájtatosságra . . . Mondjátok meg édeseim, miért jöttök? . . . Beismeritek, úgy-e hogy valami titkos érzés húzza a sziveteket: „**Máriát tisztelni.**“ Ez az **isteni kegyelem**, mely megmutatja nektek a **lerövidebb** utat, mely Hozzá vezet. Mária által jutottunk ami édes Üdvözítőnkhez. **Mária által** juthatsz te bűnös ember Istenedhez — üdvösségedhez. Oh ismerd meg már egyszer, és szeresd meg Máriát!

Az oltárkán sok virág van. Rajta a virágok legeslegszebbjé a Szép Szűz Mária. Micsoda virág ez! Ha azt mondom: rózsá, ez igaz, de még se igaz . . . az **Ő erényeknek** illata betölti az egész menyországot, az **Ő szépsége** elbájolja az egész mindenséget úgy, hogy csak az Isten tud benne gyönyörködni igazán . . . **Ő mennyei rózsá.** Mi szegény bűnös emberek tudjuk, érezzük ezt, azért emel májusban oltárkát neki a szeretet.

Tele van a templom. Sok száz szem tapad a Szűz Mária képére. Óh de sok embernek van kérni valója. Hol egy hitves — hitveséért, hol egy szülő kedves gyermekéért, hol egy hazától — anyától elszakadt gyermek jó szüleiért könyörög hozzá ebben az idegenben. A sok zaklatott, bánatos szivek mind tőle várják a segedelmet. Nem is jöhettetek jobb helyre. Ne féljete, hogy **Ő elutasít benneteket!** **Ő szeret titeket**, hiszen anya; és tud-e már ezen a nyomorúlt földön is jobban szeretni valaki tégedet, mint a te édes anyád? Hát még **Ő**, az égi anya! **Ő** csak azt, a piros vért nézi, amit lelkedre hullajtott az **Ő** szent Fia, ami édes Jézusunk. Azért vagy az **Ő** gyermeke. Légy hát bizalommal hozzá.

Oly szépen mosolyg le rád a Szűz Anya. Körü néz. Látja a virágok százait, örül nekik. Hisz itt van az ájtatlanság **lilioma**, itt a győzelem **pálmája**, itt a hit **rózsája**, sok-sok minden a mi a szivekben fakadt és vi

133
kül. Csak egy virág nincs, egyet nem lát Máriánk. Pedig talán ez neki a legkedvesebb: **az alázatosság ibolyája...** Szinte hallom lelkemben az ő szavát: kedves gyermekeim! Szép az áldozat koszorúja, mit lábaimhoz hordtatok, nem is f-ledekzem én meg rólatok soha . . . de hol van az én legkedvesebb virágom a kedves, a szerény, az **alázatos** ibolya . . .? Oh ti magyarok, „én népem“, ez a legritkább, a legdrágább virágotok talán? . . . Hogy teljes legyen a koszorú **még egy szál ibolyát kérek . . .**

(m.)

Jobb későn mint soha . . . ha van rá még idő . . . Hej az az idő, de nagy isteni ajándék! Nagy dolog ám az ha valamire azt kell mondani: „de már késő volt.“ Különösen szörnyű még gondolatnak is, ha a halálos ágyon, „késő valami.“ Ez úttal egy **majdnem** elkésett dologról van szó. — Pár héttel ezelőtt halt meg Rómában egy tizenhárompróbás vallásüldöző, istentelen, hitetlen ujság szerkesztő; neve Decaesare Máté. Tessék csak elképzelni, mily rombolást tehet csak egy gonosz szó is a hívő lelkében; hát még a betű, a gonosz ujság, a mely mindig és állandóan beszél . . . Mégis ennek a hitetlen rossz írónak a szivét megihlette az Isten szent irgalmassága. Halálos ágyán ezt a nyilatkozatot adta ki: „Én alulirott bánatot érezve összes tévedéseim fölött, kijelentem, hogy a katolikus anyaszentegyház kebelében akarok meghalni, mert azt **Krisztus egyedül igaz hitének ismerem.** Végtelenül bánom, hogy írásaimmal megsértettem az egyházi tekintélyt. Az általam megsértett egyházi főhatóságoktól ezennel alázatosan bocsánatot kérek.“ A többit már tudhatjuk. Szóval igaza volt annak, aki azt mondta, hogy: „más felekezetben tán jó élni, de meghalni csak a katolikus vallásban érdemes.“

Cs. I.

AZ ÚR JÉZUS BIZNISZE.

Irta: Csernitzky F. István so. norwalki plebános.

A zsebedet nézem most, kedves honfitárs, hogy mennyi pénz van benne. Ne félj, egy centet se veszek ki belőle igazságtalanul. Sőt még igaz úton se, ha nincs kedved ideadni.

Az Ur Isten számára kódulok a te **fölöslegedből**. Azt mondhatnád erre, hogy hiszen hát az Istennek nincs szüksége pénzre. Megmagyarázom, hogy igenis van.

Az Isten birodalmának előcsarnoka az Anyaszentegyház. Jézus Krisztus alapította. Földhöz ragadt szegény apostolok gondjaira bizta. De nem adott pénzt a kezükbe. Nem hagyott földi vagyont maga után.

Nem hát, mert azt **kivánta**, hogy ennek az Egyháznak földi szükségletei a hivek bőkezűségéből kerüljenek ki.

És igen bölcsen. Jézus Krisztus még jobban tudta azt, amit minden józan eszű ember vall, hogy életünk, egészségünk, földi javaink, a tiszta levegőtől kezdve a kényelmet nyújtó gazdagságig mind-mind Isten jóságától, bőkezűségéből ered.

Ha ezt érzed, kedves atyámfia, akkor is kell tudnod, hogy minden földi jóért az Ur Istennek tartozol köszönettel.

Hogyan hálálod meg hát a tőle kapott javakat?

Nem elég itt a szóbeszéd, a száraz „köszönöm.” Valamit **tenned** is kell. Abból a fölöslegből, amit Istentől

kapsz, egy részt vissza kell adnod az Ő szent fölségének, ha hálás gyermeke vagy a Teremtőnek.

Igaz ugyan, hogy Isten maga csak el lesz a te centoid nélkül, de az ő dicsőséges Szentegyháza nem. Mert az Egyház e földön létezik, működik, itt meg levegőből nem élhet meg még a legszentebb sem.

Ezért követelte Isten már első szüleink gyermekeitől is az áldozatot. Ezért kellett Kainnak meg Ábelnek Isten dicsőítésére megválniok attól, ami az ő vagyonkájukban a legértékesebb volt. Ezért mutattak be annyi áldozatot az Ő-szövetség szent ősatyái. Ezért hozta Mózes Isten rendeletére — azt a törvényt, hogy minden zsidó, földelmének tized részét ajánlja fel az oltárra. „Lévi fiainak (a papoknak) adtam pedig minden tizedet Izraelben birtokul a szolgálattért, melylyel nekem szolgálnak a szövetség hajlékában,“ — mondja az Ur Mózes IV. könyvében — folytatván ekképen: „Mind az mit bemutatok a tizedekből, és az Urnak ajándékuul elkülönöztek, **legjobb és válogatott** legyen.“ (18, 21, 29.)

Ezért mondja Üdvöztőnk: „Add meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, a mi az Istené.“ Ezért követelte szent István első nagy királyunk is minden magyartól a tizedet, a dézsmát (decima), hogy az egyház és annak fölszentelt szolgálói ne szenvedjenek nélkülözést. Ezért kell még mai napiglan is fizetni a párbért, az egyházi adót, a stólat otthon, az ó-hazában. S mivelhogy itt, Amerikában, még nincsenek, mint odahaza, templomoknak, parokiáknak, tőke- és földbirtokaik, a melyekből magukat fentarthatnák, van az Anyaszentegyház öt parancsa még egygyel megtoldva, a mely is így hangzik: „Segélyezd az Egyházat és annak pásztorait,“ vagyis: „Egyházközséged terhei viseléséhez hozzájárulj.“ Vagyis az Irás szerint: „Teljes lelkedből féljed az Urat és tiszteld papjait . . . adj részt nekik, a mint megparancsoltatott, a zsengekből.“ (Sirák Fia 7, 31, 34.)

Ha valahol, ugy itt, Amerikában, különösen rászorul a dicsőségesen terjedő Egyház a buzgó hivek fölös-

leges filléreire. Nincs itt egyházi vagyon, úgy mint az ó-hazában, hol jámbor életű királyok és gazdag nagyúri családok évszázadokon át dús javadalmakat hagyományoztak össze, a mely javadalmak mellett a hazai kath. egyház sok helyen nem csak hogy nem szorult a szegény filléreire, hanem bőségesen táplálhatta a szükölködőket, fölnevelhette az árvákat s építhetett kórházakat, iskolákat meg az Isten dicsőségét hirdető templomokat.

Mivel Isten nem földi, hanem égi kincseket bizott az Egyházra s mivel ennek az Egyháznak fölszentelt szolgálói csakis úgy tehetnek eleget magasztos kötelességüknek, ha nehéz hivatásukban a hivektől nyernek támogatást, azért világosan érthető, hogy csakis az lehető hűséges tagja az Anyaszentegyháznak, aki a maga fölöslegéből jószívvel áldoz az Ur oltárára. „Minden adománynál vidám legyen orcád, és örömmel szenteld föl tizedeidet.” (Sirák Fia 35, 11.)

Bebizonyították ezt itt, Amerikában az ájris katolikusok, akik egymással versenyezve viszik adományaikat a templomba. Megmutatták nem egy helyen hitükhöz való ragaszkodásukat azok a nemes lelkű magyarok, kik áldozatoktól vissza nem riadva hitközséggé szerveződtek, hogy kaphassanak lelkipásztort, tanítót, építhessenek templomot, iskolát.

Hát a hol a körülmények olyan mostohák, hogy magyar hitközség nem szervezhető, ott tán éveken át aludjék a vallásos jótékonyság?

Nem úgy van, felebarátom. Szent célokra mindenütt adakozhatsz. Lakjál bár Amerikának legpogányabb területén, a kegyes célok pénztára épen olyan messze van tőled, mint a legközelebbi postahivatal.

Ha van annyi jártasságod és becsületed, hogy az ó-hazában hagyott családnak miden hónapban eltudod küldeni az összegyűjtött talérokat, akkor hasonló fáradsággal annyi jóakarat is lehet benned, hogy fölösleges

utjaidból küldj akár egy amerikai, akár egy ó-hazai templom fölsegítésére, akár szent misére.

Vagy a hol bármily csekély számmal is vagytok, ezek megbízható honfitársatok miért ne gyűjthetné össze havonkint a jószívvel adott 25—50—100 centet, amely pénz pár hó alatt könnyen fölszaporodhatnék oly szegre, hogy annak segedelmével, ha kell messziről is, pontató papot hivathatnátok meg, s valamely, esetleg helybeli templom számára kegytárgyat vásárolhatnátok, avagy oly alapítványt tehetnétek, amely esetleg azok időkre hirdethetné, hogy nem csak szájjal, de cselekedettel is szerettétek Egyházatokat.

Nincs Amerikában olyan szegény munkás, aki, a mi dolgozik, havonta pár centet ne tudna fordítani jótételező célokra. Mindegyikötök képes, csak akarnia kell. De pedig ha meggondoljátok, hogy nem centek, hanem milliók pusztulnak dohányra, italra meg másféle szüköségtelen élvezeti cikkekre, akkor mit is érdemel az, aki lakozás helyet átokkal, káromkodásokkal fizeti az adót.

Szeretettel kérem a Hajnal tisztelt olvasóit, sziveskedjenek a lapért járó hátralékot beküldeni, illetve előfizetni. M. G. szerkesztő.

A Hajnal mai száma 40 oldalra terjed!

Három virágszál.

Hozzatok virágot az élet kertjéből.
Májusi szent illat fakadjon a szivből.
Megnyilt a természet ragyogó tavasza.
Hódító utjára indul a Szűz Anya.

Égfelé büszkellő fák között megpihen.
Körötte **ibolyák** rejtőznek **szerényen**.
Hajába illeszti e bájos szirmokat
S a **gőgös** lomboknak pillantást sem juttat.

A rétnék sokszínű, csábító élete
Hivólag terjeszti karjait feléje.
De csak az **ártatlan gyöngyvirág** kell neki.
E fehér bokrétát becézik ujjai.

Emberi ügyesség kertjébe lép Márja.
A sok szép növényen szemeit jártatja.
Egy piros **rózsaszál** közülök kiválik
S Anyánknak **szerető** kebelére hajlik.

Májusi oltárhoz epedve jöjjetek.
Három szép virágot áldozzon szivetek:
Szerénység, tisztaság, szerető vonzalom
Hármas szép csokorban Szűz Anyánkhoz hívjon.

Csernitzky F. István.

D' ARC JOHANNA

boldoggá avatása.

Ez év fehérvasárnapja újabb dicsőséget hozott Anyaszentegyházunknak. Április 18-ikán avatták boldoggá D' Arc Johannát. Egy egyszerű falusi leányka emléke került az oltár magaslatára. Szérmazására nézve francia volt, de rövid életének hős tetteivel példa gyanánt állitható fel az egész világ előtt. Majd-
 500 éve már annak, hogy vértanu halált halt hazájáért, de emléke még most is oly elevenen él az emberek szívében, mintha csak tegnap ért volna véget hősies, rövid élete.

Közönséges szülőknek volt egyik gyermeke. Falusi kislányból csak ennvit tud a történelem: mindennap eljárt a szent hádra, hetenkint gyónt — áldozott, legeltette édesatyjának kislányját. Lelkipásztorának írásos bizonyosága szerint ő volt a falucska legjobb gyermeke.

Abban az időben az angolok egész Franciaországot el akarták foglalni. Két-harmad részét már meg is hódították. A honfoglaló elkeseredése növekedett. A kis Johanna alig hallhatott valahol a világpolitikát mozgató nagy hírekről. Hísz iskolába sosem járt, írni-olvasni nem tudott. És mégis, mily kü'cnös! 13 éves korától kezdve többször megjelent előtte hol a Ecldegságcs Szűz Mária, hol Mihály főangyal, hol szt. Katalin, a kik arra kuzdították, hogy mentse meg Franciaországot. A kis parasztlányka 4 éven át titkolta e hihetetlen jelenéseket. Félt, hogy még saját anyját is kinevetik. — Végre 17 éves korában, mikor az országot veszedelem tetőpontra hágott, a király elé járul. 4 napon át be se engedték a palotába. Étlen-szomjan várakozott türellemmel a kihallgatásra. A trónörökös (ki apja halála után az angol ellenség előnyomulása miatt még meg sem merte magát mutatni) egy szolgájának ruhájál a kuzt, egy nés vitézét kuzt a trónusra és 300 nagy úr jelenlétében így fogadta a pész-

torleánykát. Johanna, a ki az előtt sose láthatta VII. Károly királyt, az áruha dacára is rögtön ráismert. Eléje térdelve katonaruhát kért tőle és felhatalmazást, hogy az ellenség kiűzésére vezethesse a hadsereget.

A király bölcsei, papjai és hadvezérei vitatkozni kezdtek a tanúlatlan leánnyal, ki a legnehezebb akadályokat is bámulatos könnyűséggel oldotta meg.

Végre teljesítették kérését. Johanna, ki azelőtt soha lovon nem ült, kardforgatást nem tanult, ügyes katonának és hadvezérnek bizonyult. Szűz Máriás zászlajához bátonás tisztelettel közeledtek a vén harcosok. A merre elhaladt, még felszentelt papok is térdhajtással üdvözölték. Az 1429-ik évben, rövid pályán hónap alatt kiverte a hazából az ellenséget, visszafoglalta a meghódított várakat. Többszörös csatában háromszor megsebesült, de még a legnagyobb tűz közepete sem sebesített meg senkit. Hangjában és magatartásában volt valami mennyei erő, mely még a leggyávább katonákat is bátorságra villanyozta. Heti győzelméit a táborozás alkalmával sem hanyagolta el. — A trónörökösöt végre nagy pompával megkoronáztatta.

Midőn hazáját végül mentve látta, midőn földi jutalmát az őt körülrajongó Franciaországtól követelhetné volna, mindössze csak kettőt kért: engedjék őt haza, hogy édes atyjának elhagyott nyáját tovább is őrizhesse, és jutalmul engedjék el Domrémy falucska lakosainak az adófizetést.

De Isten nagyobb dicsőségre tartogatta e csodás hősi leányt. Az ellenséges angolok elfogták és mint boszorkányt máglyára ítélték. A hálátlan király elfordult tőle. Durva örei erkölcsei sértetlenségét akarták megmértelyezni. A börtön kinjálkáján volt leghősiesebb Istennek e kiválasztott szentje. Csak Jézus Krisztus váival védte ügyének igazságát és jellemének ártatlanságát. Míg a gonokok, megátalkodott hitetlen került a tűzhalál elé. Halála elől gyóntató atyját gyöngéden figyelmeztette, ne álljon közel a máglya tűzéhez. Mielőtt alágyújtottak volna, keresztet kért. Egy angol katonát a máglya forgácsaiból tákolt össze számára egy keresztet. Ezt kebléhez szorítva, ellenségeitől is bocsánatot kérve, mindenkinek megbocsátva, az érette siránkozó papoktól szent misét kért. Nyörögve, „Jézus“ nevével ajakán halt meg a 19 éves gyönyörű hajadon, franciaországnak legnépszerűbb hőse és legkedveltebb szentje.

A tűzhalál dacára szíve épségben maradt, de ellenséggel együtt hamvakkal együtt ezt is a Szajna vizébe dobták. Semmi más sem maradt e tiszta leányzó után, csak csodás szent emléke.

mely az év századok növekedésével még az elromlott franciák halálában is csak erősödni tudott.

Hosszú időn át tartott a boldoggá avatási per, míg végre a megörzött tanuvallomások és egyéb történeti bizonyítékok alapján meggyőződött arról a római szentszék, hogy szüzsies életű, kecsoktalan jellemű, csodákkal megáldott isteni kegyelt volt e leányka, a ki a vallásosságban és hazaszeretetben manapság legmagasztosabb példaképe Franciaországnak, s a kinek beavatkozásán nélkül azon földnek ma tán még nyelve is, területe is az angoloké volna.

30 ezer francia zarándok s 60 francia főpásztor volt jelen szent Péter római templomában, mikor fehérvasárnapon az Anyaszentegyház a boldogok sorába iktatta a ritka szép jellemű leányt.

Életéről sokan irtak már könyveket. Hadd idézzünk egy pár jellemző szót D' Arc Johannáról egy protestáns angol életrajzírónak, Lang Andrásnak könyvéből (mely könyv New Yorkban jelent meg a minap).

„Két magasztos emberi törekvés emelkedett a tökély fokára D' Arc Johannában. E leányban virágzott ki a nemes, a bátor, a könyörületes, az udvarias, a kegyes és a királyhoz hű lovagiasság. De Spencer, se Shakespeare képzelete nem tudott ily jellemet teremteni. Ezenkívül ő volt az Egyháznak legtökéletesebb leánya. Neki a szentségek valóban az Élet Kenyerét nyújtották: lelkét a gyökéri gyónás oly széppé és oly tisztává gyúrta, akárcsak ő lett volna a Paradicsom liliuma. A lovagiasságnak eme virága példátlanul szomorú halált halt hazájáért s azért a francia lovagiasságért, melyt hűtlen lett hozzája; kiszenvedett annak az angol lovagiasságnak kezei között, mely oly gyalázatosan bánt el vele, csakhogy ártalmatlanná tehesse.“

Amerikának ünnepezt jelenleg élő legnagyobb írója, Mark Twain, aki szintén protestáns, D' Arc Johannáról irt életrajzában így hódol e szent életű leány emlékének:

„Ő volt a hazaszeretetnek testbe öltözött lángszelleme . . . Nemes gyermek, magasztos egyéniség, ki a haszonleső, önző magánérdektől páratlan tisztaságban maradt. Mint gyöngye gyermek, a leányos szépség első virágjában fején mártir-koronával s kezében honmentő karddal, D' Arc Johanna volt az emberiség legremekőbb teremtménye, egyetlen egynek kivételével.“

*

E csodálatos leány boldoggá avatásánál jól esik látnunk, mint emeli a katolikus anyaszentegyház a hazaszeretet a világra szóló tisztelet oltárára.

Nekünk, hívőknek magasztos gondolat tudni azt, hogy Isten egy gyöngye leány révén a nemzeti fennállás érdekében is tesztet esodát. Mert nem lehet jó katolikus az, aki hazáját nem szereti, s nincsen igaz hazafiság az olyanban, ki Istenétől elfordul.

Csernitzky F. István

Ne átkozódjál. Itt történt velem Amerikában. Egy nő jött hozzám bizonyos ügyben. Szeliden figyelmeztettem, hogy nem esemmit a hitközségbe való tartozás, ha valaki még akkor se jár a templomba, mikor teheti. —

Haragosan rám förmedt:

— No hát az Isten verjen meg engem, ha átlépek a templom küszöbét. Mindig ott látom az én ellenségemet. — Itt azóta tan alaposan ellátta titulusokkal. Másnap főzés közben esett; pedig derék egészséges nő volt. Mikor odaértem, hogy meggyóntassam már jéghideg volt.

Ehez hasonló esetet mondott el egy plebános-társam. Egy apa — (a neveket elhallgatjuk; mert nem régen történt) — látta, hogy fia a sertésöléskor valamit elhibázott. Ily szavakkal morogdult rá: „Nem bánám istenadta kölyke, ha a nyakadat törnéd.”

A dolog végén nyugalomra tértek. Az apa a levágott sertésrészeit azon létrára akasztotta, a melyen fia felment a felső kamrába aludni, aztán a létrát a hűvös kamrába tette. Reggel a fiú leakart jönni s azt hívéen, hogy ott a létra, nagyott lépett, s fejével lefelé olyat esett, hogy nyakát törte s szörnyet halt. Az apa kivánsága teljesült.

Gonosz egy szokás, mikor a szülő fenével, nyavalyával, istenveréssel szidja gyermekét . . . ha aztán kivánsága teljesül —

(m.)

Fülöp Jenő és Ottlik István nincsenek többé felhatalmazva arra, hogy a Hajnalt képviseljék.

LOURDESI CSUDÁK.

(Folytatás.)

Nem kell ide még hit se. Csak a szemének higgyen az ember. Nincs az a hét, hogy egy-egy kimagaslóbb csudáról ne olvasnánk a francia lapokban. Az a legérdekesebb, hogy nem a katolikusok, hanem a zsidók, és mindenféle felekezet tanúlt, művelt, felvilágosult doktorai, tudósai bizonyítják a csudálatos jelenségeket. Persze, például az amerikai magyar ujságok holmi bicskázásról, veszekedésekről nagy hasábokat tudnak írni, de hogy ilyen természetfeletti, magukszörű emberek által igazolt **rendkívüli tényekről** tudomást vennének, arról szó sincs. Hja, ide kevés az olló! Mi? . . . Nemrég egy Flamma nevű párisi férfi, aki 10 álló esztendeig **rák-nyavalyában** kinlódott, egyszeri fürdés után csudás hirtelenséggel meggyógyult a lourdesi barlangnál. Erről még az amerikai angol ujságok is sokat irtak. Az a lourdesi orvos, aki e szegény beteget kezelte (izraelita vallású), — kijelentette írásban, hogy a csudában nem hisz, de elismeri, hogy a gyógyulás emberi észszel érthetetlen . . . Ez nekünk elég. Lássunk meg néhány esetet.

—o—

Az elünt rák.

Drossin asszonyról. (44 éves) aki mellrákban szenved, minden orvos lemondott. A második fürdő után teljesen meggyógyult. Kezelő orvosa ilyen bizonyítványt állított ki róla: „Ha egy lábat láttam volna megnöni, nem csudáltam volna jobban, mint a gyógyulást. Dr. Feuerven.” Egy másik orvos pedig megvizitálván őt, ezt írta: „Ezen esetet minden kétséget kizáróan a természetfeletti közé kell sorolni. Dr. Martel.”

—o—

Egy félhalott.

Chagnon Amáliát lepedőben eresztették a vízbe. Csontromlás-genyedés tette tönkre lábát. Már haldoklott, és egy pillanat alatt meggyógyult. Ez nagy feltűnést keltett Lourdesban, több, mint száz tanu bizonyította. Végre megjelent az orvos nyilatkozata, mely így szól: „Én alulirott Hiacynthe J. Gaillard orvosostudor, a párisi fakultás tagja, bizonyitom, hogy Chagnon Amália kisasszony, 17 éves poitiersi lakos, ballábának szuvarodásában, csontgenyedésben és gümös térdgyuladásban szenvedett és általam kezeltetett. — Mai napon teljesen meggyógyult, látom és nehéz betegségének nyomait sem találok Dr. Gaillard

— 0 —

Hetedfélévig vakon.

Egy Vion Dury nevű embert hoztak Lourdesba, akinck ilyen bizonyítványt állítottak ki: „Vion Dury minden munkára képtelen, mindkét szemére vak; betegsége teljesen gyógyíthatatlan. (A két szemideg hártyájának kettős levállásánál fogva.) Dr. Dor.“ Ez a vak, aki 7 és fél évig nélkülözte a világosságot, állítja, hogy megnedvesítette „gyógyíthatatlan“ szemeit a lourdesi vizel: rögtön meggyógyult. Sok bizonyítvány van róla.

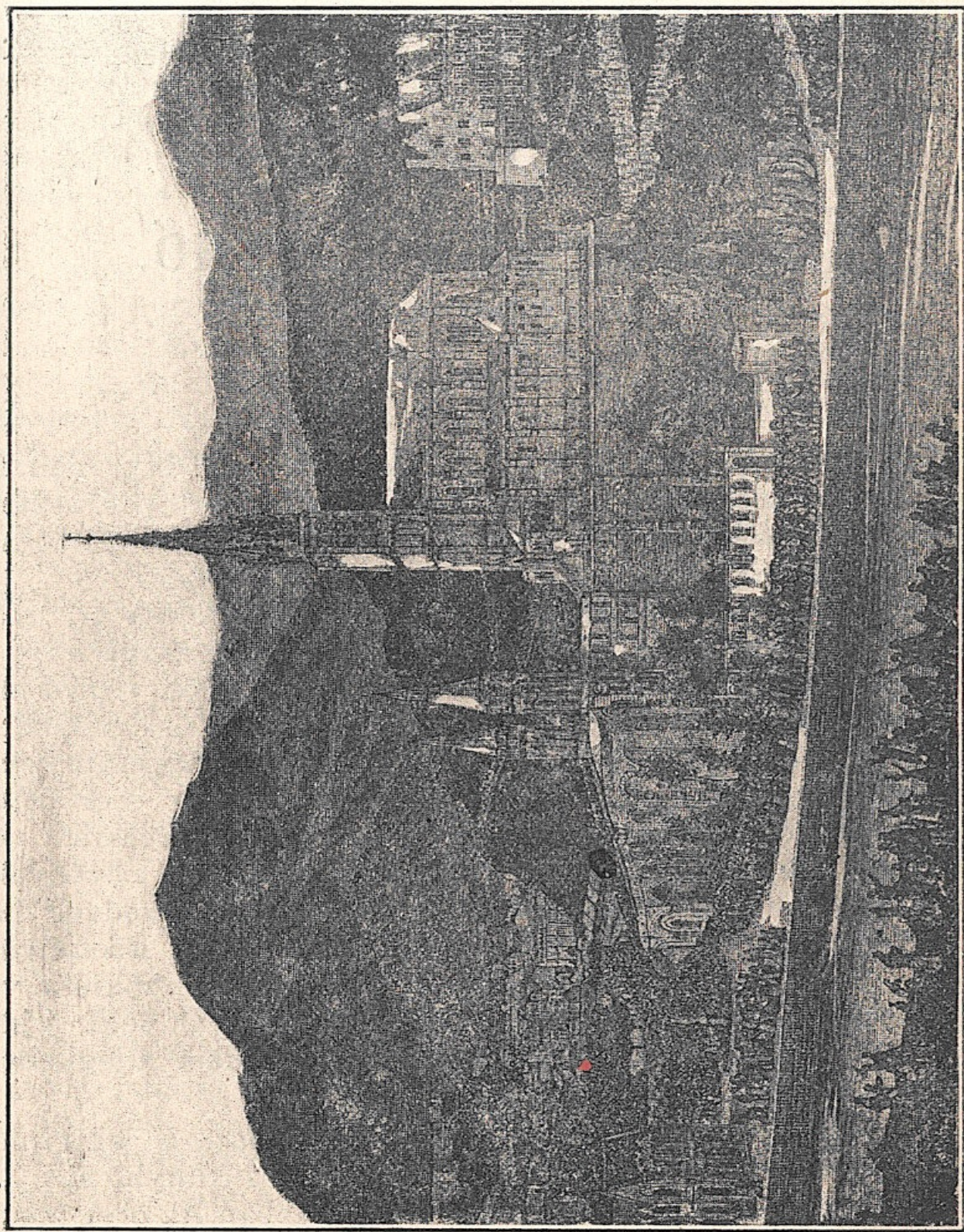
— 0 —

Még valamit . . .

Egy lourdesi protestáns orvost megkérdeztek, hogy hisz-e a szent barlang csodáit; és ő így szólt: „Uram én nem hiszek az Istenben, nem hiszek az ördögben, de a lourdesi szent Szűzben hiszek, mert amit naponkint látok, azt nem tagadhatom el.“ Kedves olvasóm, hát nem csudálatos ez? Ez az orvos protestáns létére többet hisz Máriának mint mi, katolikusok. Igen, mert a mi szent hitünkből folyó meggyőződésünk szerint csudát csak az **Isten tehet**. Hogy azután az Isten Mária által oly sok csudát tesz, ez arra indítson bennünket, hogy, ha Istentől valami testi-lelki jót akarunk nyerni, forduljunk Máriához, **akiért, akiállatunk akinek közbenjárására** sok olyast megkaphatunk, amiért mi magunk hiába' könyörögnénk.

(m.)

A lourdesi Szűz Mária temploma.

☞ TÁRCA. ☞

AZ IRORSZÁGI KUNYHÓ.

Németből: Sztroiny Antal.

I.

Irországban, Wiklow grófságban, néhány, mértföldnyire Bray várostól fekszik egy magányos, regényes völgy, melyet a természet kedvesen váltakozó szépségeivel igazán anyai módon áldott meg.

Oldalvást alacsony halmok húzódnak el, rajtok egyes bokrok láthatók. A völgy bejáratánál sűrű lúcfenyves áll fal gyanánt, közepén kövér mező; füve, virága majdnem eltakarja, a rajta legelésző irföldi teheneket és vadakat. A szántóföldeken búza és árpa, len és kender barátságosan keveredett színekben váltakoznak egymással. Ezer meg ezer vándormadár által odahordott magvakból sokféle gyümölcsfa növekedett föl, melyek az alacsony bokrokkal és parti növényekkel váltakozva annyira emelik az egésznek szépségét s kedves hatását, hogy joggal angol parkhoz lehetne hasonlítani. Ezenkívül a völgyet keresztül kasul száz forrás szeldesi, melyek majd a virágos halmokból, majd az erdők fái alól bugyognak elő. Csörgőloccsanásuk és a belföldi énekesmadarak vig dala a legkellemesebben élénkíti meg a gyönyörű tájat.

Évek előtt a völgyben, közel a tó partjához, a legtermékenyebb gyümölcsfák árnyékában egy magányos kunyhó állt. Mióta fölépült, béke és megelégedés honolt e házban. Az öreg Mooney Vilmos lakott benne hű nejével s két felnőtt fiával.

Ez volt az egyetlen kunyhó az egész völgyben. A család nehéz munkával tartotta fenn magát, de elégedetten élte napjait. Mooney fiaival a nyáját őrizte, halászott a tóban, vagy az erdő vadait és ehető madarait üzte, mivelte a földet. Felesége pedig a

házigazdaságról gondoskodott. Csendesen és okosan végezte ezen munkáját; s ha maradt még ideje, vásznat dolgozott föl, hogy a városban eladhassák. Máskor meg az összegyűjtött gyümölcsökből jó mustot készített a férfiak számára.

Azonban a Mooney-családot nem csak szorgalma s mértékletessége, hanem jámborsága és igazi vallásos szelleme is kitüntette. A család tagjai mindenki iránt őszinte szeretetet és tiszteletet tanusítottak. Mondhatni szívük Isten imádatának szentelt oltárokká lettek, lakásuk pedig a szükölködők vendégszerető menedékhelyévé vált.

Azért el is ment a csendes kunyhó hire messze földre és az egész vidéken jól ismerték az irországi kunyhó nevet, melylyel különös kitüntetésképen ruházták föl.

Az öreg Mooney Vilmos egyforma gonddal és szigorúsággal nevelte ugyan mind a két fiát, de azoknak hajlamai már gyermekkoruktól fogva annyira elütöttek, hogy jellemök egyenlően nem képződhetett. Mind a kettő hiven iparkodott követni szüleinek intéseit és tanításait. Mind a kettő feszült figyelemmel hallgatta szavaikat, melyek jövőjükre fontosak lehettek.

De az öregebbnek, kit Bertalannak hívtak, csaknem leküzdhetetlen hajlama volt a könnyelmű mulatozásra. A zenét és táncot szerfölött szerette. A míg egyedül mindennapi munkájával foglalkozott, nem volt viseletében semmi gáncsolni való. De mikor esténként vagy ünnepnapokon fülébe csengett a másik völgyből a mulatozók vig furulyája és éneke — izgett-mozgott minden porcikája. Ki kellett mennie a szabadba s ha már egyszer kint volt, csakhamar a tulsó völgyben ült a szomszédoknál a fák alatt és vig furulyaszó meg ének mellett mustot meg pálinkát ivott. Versenyt futott az ifjakkal, vagy épen pajtásai példáját követve, fölkapott egy irországi leányt, s föl és alá járta vele a hazai táncot, míg arcán és homlokán az izzadság nem csurgott alá. E mellett sok szép erény veszett ki szivéből és nem egy ezüst pénz a zsebéből. Fáradtan és nyugtalanul sompolygott haza. Nem ritkán egész nap rosszul volt, és atyja komoly figyelmeztetéseinek, sokszor kemény fenyegetéseinek hallgatásával kellett ama pár könnyelmű óráért bünhödni.

Atyja sokszor komolyan megcsoválta fejét és mondá: „Bertalan, Bertalan, nem tudom mi válik belőled. Mindig olyan jó, nyájas és jámbor fiú voltál, hogy örömet leltem benned. Bertalan, ne szerezz szomorúságot öreg atyádnak! Látod, te vagy öregebb fiam, benned van öregségünk erősebb támasza! Lajos öcséd mindig beteges és sokkal gyengébb, mint te. Talán előbb veszítjük el, mintsem szüleidet eltemetheted. Bertalan, azért

hagyj föl pajzán könnyelműségeddel; végy bucsút a muzsikától és a tánchoz való gonosz hajlamodtól! Ez a hajlam könnyen eltávolít téged Istentől és kötelességedtől. Végre majd nem tudsz már dolgozni; éjjel-nappal csak játszótársaidra gondolsz és utánuk jársz; megfelekedzel magadról és elfelejtesz minket, és elfeleded a jót is, a mit szivedbe véstünk. Oh Bertalan, ne kényszeríts reá, hogy szigorú atyai büntetéssel sujtsalak!”

Az öreg Mooney intéseire Bertalan összeszedte magát, a mennyire tehetette. Fájt neki, hogy atyját megsomoritotta, mert jó szive volt. Erősen föltette magában, hogy minden alkalommal, midőn a síp és tánc csalogatni fogják — öreg atyjára fog gondolni. És e gondolatnak ezentúl meg is volt a kívánt hatása.

Bertalan már derék legényke volt midőn öcsce, Lajos született. Ez anyjának volt kedveltje. Kimondhatatlan fájdalomba került; nagy gondok közt nevelte föl.

Mialatt atyja és bátyja a vadakat és madarakat üzték az erdőben, Lajos halászott a tóban, hogy anyja konyháját gazdagítsa. Máskor a tehenek után nézett a legelőn és művelte a lenföldet. Ezért anyja titokban kedvezett is neki. Bertalan ugyan észrevette, de azért eddig még nem haragudott öcscsére, hanem meg volt elégedve a dicsérettel, melyet atyjától kapott, ha megejtett vaddal tért haza.

Azonban a derék család lankadatlan szorgalma és nagy takarékosága dacára is, csak nagy nehezen fődözhetette mindennapi szükségleteit oly módon, hogy valami keveset a jövő szűkség esetére is félretehessen.

Midőn tehát a fiúk annyira megnőtték, hogy az egyikre a vadászatot, a másikra a halászatot, marhatenyésztés és földművelést rá lehetett bízni, atyjok új eszközről gondolkozott, hogy a mindennapi keresetet szaporítsa.

— Nézd anyjuk — szólt egyszer feleségéhez — miért zárkózam én a kunyhóba, ha fiaink a mindennapi dolgot elvégezhetik. Dublin városában van egy barátom. Elmegyek oda és a hajóépítéshez szegődöm. Én, hála Istennek, magas korom dacára még erős vagyok; én igazán még képes vagyok reá, hogy minden évben a nyár végével, midőn visszatérek csendes kunyhómba, telt pénzes erszényt adjak öledbe. A jövő tavasz kezdetén meg fogom próbálni. Ha sikerül, gyermeki szívvel megköszönjük a jó Istennek. Ha nem sikerül — visszatérek ismét s újra folytatom veled és fiainkkal szokott napi munkánkat.

A hűséges gondos feleség eleinte sokáig nem akart beleegyezni férje kívánságába és előadott tervébe. Végre győzött

benne a vágy a szép keresetre, melyet Mooney a legkedvesebb színekben tudott eléje festeni, és — beleegyezett.

Már néhány év mult el azóta. A fiúk szorgalmasan munkálkodtak völgyük otthonában, és hiven, becsületesen segítették immár öregedő anyjokat, a gazdálkodásban. Az atya pedig a kereskedelmi hajókon dolgozott a dublini tengeröbölben. Tavasszal, midőn a vándormadarak a völgybe értek, távozott, és midőn a völgyet elhagyták, hazatért.

Igy nem egyszer sokáig várakoztak és aggódtak, míg fölvirradt az őszi nap, melyen egymást viszontláthatták. És mikor ütött az óra, mely a kedves atyát visszahozta a magányos völgybe — olyan öröm támadt a kunyhóban, a minőt még nem látott, mióta fölépült. A nő könnyei legszebben bizonyították, hogy mily gyöngéden ragaszkodik férjéhez. Mooney pedig forrón keblére ölelte őt és fiait. A visszatérés napját megülték, mint az ünnepet. Mooney a megszolgált pénzt kirázta zsebéből s az anya előmutatta az összeget, melyet fiaival megtakarított. Jóízűen mosolyogtak egymásra. Mooney imára kulcsolta kezeit és mondá: „Adjunk hálát a jó Istennek, a ki oly gazdagon megáldott bennünket; a megtakarított összeget pedig fordítsuk hasznunkra s felebarátaink vigasztalására és javára. A szükölködő, a ki kunyhónk ajtajában könyörög, ne távozzék üres kézzel; és ha darabka kenyérért esdekel az árva, el ne hagyjon bennünket mig bőven meg nem kapta, a mit kért. De magunk mértékletesen fogunk élni, hogy rossz hajlamaink és szenvedélyeink csendesedjenek és a jó Isten a jövőben is megáldjon!”

Egyszer a régen várt ősz ismét beköszöntött; és végre eljött az óra is, melyben a férjet a hü feleség és az atyát a szerető gyermekek visszavárták.

Bertalan korán reggel kiment, hogy atyja fogadására valami vadat s egy-két jóízű madarat ejtsen. Lajos horgával a tó partján ült nád és káka között, hogy halaival gazdagítsa a vig lakomát, melyet estére meg akartak tartani. Az öreg asszony pedig tisztogatta és szelőztette a szobát, hogy il ően fogadhassa az epedve várt férjét.

Midőn dolgát elvégezte, kilépett a kunyhóból és elment Lajoshoz a partra.

— Milyen a halászat, fiam? — kérdezte az anya.

— Oh, hogy fog atyám örülni! — felelte Lajos és szeme ragyogott, mint hajnali csillag. — Nézd csak anyám! Gyönyöri halakat fogtam számára. De én nem tudom, úgy rémlik előttem, mintha a halak nyögnének, mielőtt a horoghoz mennek. Anyám, oly furesán érzem magamat.

— Bolondos gyermek! — szólt mosolyogva az anya és kezével megsimogatta a szép fiu hajfürtjét. — Majd akkor nyögnék, ha a gyilkos vas torkukat éri. Ne légy oly komor és ne képzelődjél.

— Meghiszem, anyám — felelte Lajos — de az imént egy vizicsirke merült föl a káka között s amint tovább akart repülni a víz színén, egy szörnyeteg jött ki a hullám alól, megkapta és magával rántotta az örvénybe. Anyám, ez megint oly kellemetlenül hatott rám. Én nem tudom, mi lel? A természet minden napi jelenségei is bánatra hangolják lelkemet és aggodalmat keltenek szivemben.

— Lajos, Lajos! — szólt komolyan az anya — mit akarsz ezekkel a beszédekkel? Nagyon is aggodalmas vagy, a semmiből rosszat következtetsz; nem illik az ifjúkorodhoz, fiam! De ennek azok a skót mondák az okai, meg a felföldi mesék, melyeket atyád nagy meséskönyvéből szedtél. Édes fiam, vedd ki fejedből az ilyen szomorú dolgokat és imádd ájtatosan az isteni Gondviselést, mely atyailag intézkedik fölöttünk!

Lajos még egy nagy halat rántott ki horgával a vízből és zsákmányát bevitte a kunyhóba.

Nemsokára ismét kijött s leült anyja mellé a pázsitzékra. Nála volt kis skót hárfája, melyet egy barát ajándékozott volt neki, a kit hat héten át barátságosan elszállásoltak és ápoltak, midőn útjában megbetegedett.

— Hol maradhat bátyám oly soká? — szólt végre Lajos hosszú szünet után, mely alatt mind a ketten a leáldozó napra néztek — hiszen még alig értek volt a napsugarak völgyükbe, mikor elindult; most már esteledni készül s ő még sincs itt!

— Lajos — válaszolt az anya — hát nem az apát várjuk vissza ma este? Bertalan biztosan eléje sietett, a mint máskor is megtette. De mi bajod van, Lajos? te nem vagy jókedvű!

Nézd csak, anyám — szólt Lajos — mily vérvörösen nyugszik le a nap a bazalthalmok mögött; és visszfénye mily borzalmasan rezeg a csendes tószínén!

— Fiam — felelt az anya — másszor örömet lelted a természet ezen szép és megható jelenségeiben. Csendesen föltekintettél a mérhetetlen nagy világ Teremtőjéhez, e kis regényes völgy Alkotójához. Miért nem akarsz ma is úgy tenni?

Most Lajos elhallgatott. Könyeket látott anyja szemében.

— Kimegyek az erdő bejáratához — mondá — hogy lássam, vajjon nem jön e már Bertalan atyámmal?

— Én veled megyek, Lajos! — szólt anyja és karját nyújtotta neki, hogy vezesse őt.

— Mégis csak — kezdte ismét — nagy jótétemény a mennyel vigasztalás. Az ember élete sokszor annyi viszontagsággal jár,

hogy csak a hitből fakadó vigasztalás képes megnyhíteni a szomorkodót.

Lajos keblére szoritotta édes anyja kezét, mintha azzal igent akarna mondani. A mint megkerülték a kunyhót, megállt és az erdő bejárata felé tekintett. Ekkor észrevette, hogy közeledik bátyja. Oldalán egy idegen férfi haladt. Nem sejtett semmi jót és elsápadt. Az öreg asszony szeme már sokkal gyengébb volt, hogy sem a közeledőket megismerhette volna. Bertalan messziről intett öcscsének, hogy vezesse anyját vissza a pázsitzékre. Lajos rögtön megértette.

— Jer, édes anyám — szólt reszkető hangon — az est nagyon hűvös itt a szabadban; elvezetlek a pázsitzékre. Ott megvéd az előtte álló kunyhó a metsző északi szél ellen és az apa is mindjárt nyugvóhelyet találhat melletted, ha fáradtan megérkezik.

— Ha megérkezik! — ismételte sóhajtva az öreg asszony. — Egyszerre olyan furcsán érzem magamat. Különös ijedelem járta át bajsejtelemként tagjaimat. Lajos, te egészen beteggé tettél a te skót mondáiddal. A nap lement. Fali óránk a kunyhóban már rég elütötte az órát, melyben atyád rendszerint körünkben megjelent. Ha megérkezik! Ah, hogy már itt volna!

— Anyám — felelte Lajos szaggatottan — erősen akarunk ragaszkodni ama vigasztaláshoz, melyről az imént énekeltem!

Elértek a pázsitzékhez és az asszony némán leült. Némán és titkon könyezve állt Lajos mellette.

Ekkor megérkezett Bertalan az idegennel.

— Ne ijedjete meg, anyám és öcsém — mondá, apánk nem jöhet el! Itt egy hirmondót küldött nekünk. Hajóslegény, a ki mellette dolgozott.

— És miért nem jöhet? — kérdezte az asszony és hirtelen, reszketve fölállt a pázsitzékről.

— Idegen! — szólt Bertalan a hajóslegényhez — meg kell lennie! Szivem szorul, de meg kell lennie! Mondd meg a hirt!

Bertalan kissé félreállt és eltakarta arcát.

A hajós legény szólni kezdett:

— Mooney Vilmos kedves nejének és kétfiának utolsó üdvözlését és utolsó áldását küldi. A dublini tengeröbölben egy hősnék és kereszténynek szép halálával halt meg!

A hajóslegény még nem mondta ki az utolsó szót és az öreg Mooneyné ájultan a pázsitzékre rogyott. Bertalan odalépett és karjaiba tartá őt, míg szeme szótlánul fölsírt az esti égbollra. Anyja lábainál jajgatott a halásápadt Lajos. E jelenet láttára még a hajóslegény durva szive is mélyen fölsóhajtott.

A katolikus zarándok Rómában.

Irta Grósz Ferenc perth-amboy i plebános.

V.

RÓMA NEVEZETESSÉGEI.

Azon helyen, a hol a kegyetlen Néró császár valamikor szurokkal telt zsákba köttette a keresztényeket, aztán magas rúdra felhúзва meggyújtatta, úgy, hogy az utakon véges-végig égő keresztények világítottak. Itt mondom ezen a helyen van most egy kedves kis kert. Itt a mi Szentséges Atyánknak, a római pápának, János Krisztus helytartójának virágos kertje.

A pápa, az ősz, az agg apostol lele megy ebbe a kertbe, mikor a világkormányzat súlyos gondjai engem dik. Ő is ember. Ő is úgy megcsodálja mindig a kedves virágokat . . . El — elmereng az Isten végtelen hatalma és szépségén, mely a parányi virágocskában is oly gyönyörűen tündöklök. Van itt egy utánzott lourdesi barlang. Ennek a vizét magából az igazi csudálatos Lourdesből hozzák. Mondják, hogy Istenben boldogult XIII. Leo pápánk sokszor sírva imádkozott itt a Szép Szűz Mária szobra előtt . . .

Dehát mi utasok vagyunk. Az utasnak pedig emiatt kell. Hadd mondjak itt néhány szót erre vonatkozólag is.

Arról hogy majd torkig lakmározzunk, csak mondjunk le, mihelyt az olasz határt átléptük; itt az önmegtagadást már kényszerűségből is gyakorolnunk kell, mert még a legdrágább pénzen sem kapunk jó magyar ételt. És ép ezért jól teszik a zarándokok, ha az étkezésre nem kötik le magukat előre, mert akkor nagyon koplalnak majd, mert a mennyire szereti az olasz a pénzt zsebre vágni, ép oly kevésbé szeret valamit kiadni; miért is az a legcélszerűbb, ha a zarándokok ott valamelyik közeli vendéglőben étkeznek, a hol őket a dél találja. Ily módon sok időt nyerünk. A főzés mesterségéhez az olasz nők nem sokat értenek és a tisztasággal még épen hadilábon állanak. Ha arról akarunk meggyőződést szerezni, mennyire versenyezhet az ember egy bizonyos négy lábú állattal, mely tisztaságáról legkevésbé sem híres s melynek csecsemőit malacnak hívják, akkor csak be kell lépniünk egy olasz konyhába és biztosítok mindenkit arról, ha még oly éhes is, hogy étvágya csakhamar elmúlik.

A mi most már az italt illeti, itt az olasz bort csak dicsérniünk lehet. Dunabogdányból több férfit azért küldött feleségük Rómába, hogy a borivásról leszokjanak; de most nem titkolom, hanem bizony elárulom, hogy azok egy cseppet sem javultak, mert sokkal szivesebben hörpintették a vino rosso-t, semmint forgatták az olvasót. Az édeskés olasz bort nagyon lehet inni, de épen azért vigyázni is kell, mert minden virtuskodásunk mellett is igen sokszor legyőzi az olasz bor a magyar vért. Ezen megjegyzéseim igaz voltáról már az első étkezésnél győződhettünk meg. És most újra talpra. Miután a délelőtt nagyon elfárasztott minket, a délutánt már kényelmesebben osztom be.

Egy rövid séta az **angyalvár**hoz és **angyalhid**hoz vezet minket. Az emlék olasz neve: Castel Sant' Angelo. Mily nevezetes régiség ez emlék, mily szent a története, lássuk csak a következőkből.

Ezen vár egykor a nagy Hadrián római pogány császár siremléke volt; később — midőn Rómát több ízben

ostromolta az ellenség — várrá alakították a nyugalmas siremléket. Ezen célra szolgált a vár a pápák uralma alatt is s a mostani olasz kormány is abban tartja kárromkodó katonáit. Ha a várat belül is megakarjuk tekinteni, akkor a katonai parancsnoksághoz (Piazza della Pilotta) kell fordulnunk belépti jegyért.

De hogy kapta e vár az angyalvár nevet? Édes magyarjaim, igen szép históriája van ám ennek. Hallgassatok csak meg.

Nagy szent Gergely pápasága alatt félelmetesen dühöngött Rómában a pestis; nem volt család, melynek nem lett volna gyásza; sőt egész családok és utcák haláltak ki. Ekkor, mikor már kétségbeejtő volt a szükség, Istenhez és a Boldogságos szent Szűzhöz fordultak a rómaiak. Maga szent Gergely pápa vezetett processiót az Aracoeli templomból annak Mária-kegyképével a szent Péter-templomba. És ime, minő csodát művelt a szent Szűz. A pápa ép a mostani angyalhidon vezette a processiót az angyalvár felé. És a mint így bánatkönyvek között esdeklettek a szent Szűz segítségért, egyszerre csak egy angyal jelent meg a várfokán, a mint fénylő kardját hüvelyébe teszi és a husvéti antifonának e szavait énekli: Regina coeli laetare alleluia, Quia quem meruisti portare, Ressurexit sicut dixit. (Menynek Királyné asszonya, örülj szép szűz Alleluja; mert kit méhedben hordozni méltó valál, a mint megmondotta, feltámadt, Alleluja.) A pápa a néppel együtt énekelte tovább könyvek között Ora pro nobis Deum! (Imádj Istent mi érettünk) Igen, az angyal, a boszuló angyal vissza tette hüvelyébe a kardot és e pillanattól fogva megszűnt a pusztító járvány. Ezen idő óta hívják e várat szent angyalvárnak és az oda vezető hidat angyalhidnak. Ez okból van a várfokon egy angyalszobor, a mint kardját visszateszi hüvelyébe.

De hadd említsek meg itt még egy csodát, melyet a jó Isten e várral művelt. Egy izben tűz támadt a várban és csakhamar lángban állott az egész vár. Mivel ilyen

óriási műnél nem nagyon segít az oltás, aggodalommal várta a nép e műemlék pusztulását. De ime a pápa is kinéz a Vatikánból, könyez a vár fölött, mint a Messiás a pusztuló Jeruzsálem fölött. De eszébe jut, hiszen ő Krisztus helytartója, s a keresztvetés minden ellenséges elem ellen hasznos. Erős hittel vet tehát az égő vár felé keresztet és csodák csodája, a hatalmas lángtenger a kereszt jelére úgy elaludt, mint egykor a háborgó tenger az Úr szavára lecsendesett. Azon kép, mely e szép jelenetet ábrázolja, még most is a pápai képteremben van. Ne csodáljuk tehát, ha nagy Leo pápa ily szent emlékművekről ily épületes szavakat mondott: „Azok, kik Hadrián sirja előtt haladnak el szent Péter sirja felé, noha az csodálatos nagyságú és szépségű, mégsem állnak meg a nagy császár sirja előtt, mindnyájan sietve sietnek Péter sirja felé. Igen, valóban nagy halászok voltak ők, kik az egész világot hálójukba kerítették, hogy beteljesedjék az Úr e jóslata: „Én titeket emberek halászaivá teszek.“ Napkeltétől-napnyugtáig dicsőíti a föld kerekége szent Péter és Pál vértanuságát, mivel ők az ég és föld Urának áldozták föl életöket. Rómában, a földkerekség kellő közepén kell tehát, hogy legyen sirjuk, hogy minden nemzetségek és népek ide seregelvén, lerakják hódolatukat a halászok lábai előtt.“

És most térjünk megint vissza a szent Péter-tér felé és onnan menjünk a Via S. Onofrio-útra, mely a Gianicolo-hegyre vezet.

Nézzük meg először S. Onofrio templomát, hisz megérdemli. Ebben a templomban nyugszik a híres költő, Torquato Tasso és Mezzofanti bibornok, ki több mint ötven élő nyelven beszélt. A templomhoz épült zárdában még mindig meg lehet látni a szobát, melyben a költő Torquato Tasso meghalt. Tovább menvén megtaláljuk Torquato Tasso kedves tölgyfáját, melynek hűs árnyában oly sok szép gondolatot szült e termékeny költő. De folytassuk sétánkat e szép hegyen, emelkedjünk mindinkább magasabbra és mérjük magunkat össze Szent

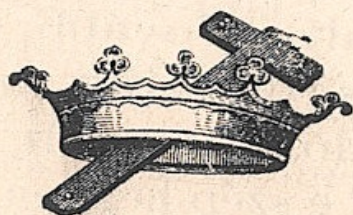
Péter-templommal és itt is látjuk majd, mily óriási magasságú e bazilika. Maga a hegy is, de még inkább az alattunk elterülő város annak környékével a legszebb kilátást nyújtják. Nem csoda tehát, ha Róma előkelősége, mint régente, úgy most is kiválóan ide szeret kirándulni. Fönt a hegyen látunk egy Garibaldi-emléket. Ő volt az, ki a pápától Rómát és Olaszországot elrabolta. És ennek a haramiának épít Olaszország, mint valami hősnek, emlékszobrot. De elég egy pillantás az alakok szemeibe és mindjárt észreveszszük, hogy azok inkább zsványokhoz, mint hősökhöz hasonlítanak.

Menjünk most még valamivel tovább, hogy még egy nevezetes templomot lássunk; neve: Pietro in Montorio. Hogy szivünk áhitattal teljék el, csak azt emlitem meg, hogy ez az a hely, **a hol szent Pétert fejjel lefelé a keresztre feszítették.** Egy ájtatos ima e szent helyen bizonyára megszerzi nekünk szent Péter hathatós pártfogását.

És most térjünk vissza, most azon boldogság jut osztályrészünkül, hogy láthatjuk a napnyugtát a szent városban. Mosolyogva köszönt minket, míg végre eltűnik a tengerbe. Oh bár csak halálos óránkon is oly mosolyogva válnék tőlünk a nap, hogy a kegyelem sugarai mindjárt az örökkévaló örömökre ébresztenének.

És most vásároljunk még egyet-mást és térjünk édes pihenőre. Angyal virraszt felettünk, a Vatikán foglya könyez érettünk, a szentatya imádkozik érettünk.

— Folytatjuk. —

KRÓNKA.

‡ **Uj találmány.** Életmentő találmánynyal lepte meg a világot egy olasz pap (brrr! már megint a papok; nohát ez rettentés. Szerk.) Neve **D' Antonio Adorján.** Ez a pap oly szerkezetet állított össze, mely lehetetlenné teszi a vonatok összeütközését. Még az is, aki soha nem ütközött össze vonattal, — elképzeli, mily áldás egy ilyen találmány a világra. Hány ember életét menti az meg! Az egész szerkezet egy bakszikól (doboz) áll, melyben villamos gép van, ezt a gépet, természetesen ő maga állította össze. A villanyosság innét kiáramlik a szemközt jövő vonat ugyanily masinájához, amely azután alkalmas vezetékek rögtön megállítja a vonat kerekeit. Még a vonat után jövő más vonat összeütközésétől sem kell tartani, ha ezt a gépet alkalmazzák. Az olasz kormány azonnal pátentet, vagyis szabadalmat adott ezen gépecske alkalmazására. — (Persze az nagy kaj, hogy ezt is épen papnak kellett kitalálni . . .)

◦ **Szokatlan rendelet.** Connecticut államkormányzója, a **protestáns** felekezetű Lilley, az idei nagypéntek megünnepléséről a következő rendeletet adta ki: „Hogy a csodálatos isteni gondviselésbe vetett hitünk megerősödjék, és hogy egy tiszteletre méltó jámbor hagyományt betartsunk, az 1909-ik év április 9-ikét ezenel böjti és imádságos napnak rendelem. Mindenkitől elvárom, hogy ez ünnepen hétköznapi gondjaival ne törődjék, hogy a templomban és az otthon csöndjében alázattal kérjenek isteni segedelmet és kitartást a soha el nem évülő hitben.“ — E ritka férfiúról érdemes tudni, hogy éppen most halt meg április 21-én, egy váratlanul kapott betegség következtében. Legyen hozzá irgalmas az isteni szeretet.

* **Csodás megtérés.** Spanyolország leghiresebb élő költője De Luque Sebestyén. Még csak 29 éves ifjú, de megirt költeményeivel nagy dicsőséget szerzett magának Európa hitetlen olvasói előtt. Nagy műveltsége dacára ugyanis keresztény-ellenes szabadgondolkozó volt De Luque, még pedig a legveszedelmesebb fajtából, mert behizelgő nyelvezettel megirt versei többet ártot-

tak az Egyháznak, mint az anarkista káromkodások. — A nagy
 költő azonban megbetegedett és Santiago város kórházában fe-
 küdt. Az ország legelső orvosai (Rovira, Sempdunn, Olano, Cer-
 vera és Mariani) jártak körülötte, de egyik se tudta megmenteni.
 Agyonkinzott teste már oszladozásnak indult, szemei üvegesed-
 ni kezdtek, míg végre egy hideg februári napon valami idegen
 apáca tett látogatást e világi kórházban. Az apáca megsajnálta
 a haldokló ifjút, kinek még nevét sem tudta. Részvételt aján-
 lott neki, tartson vele együtt szent kilencedet a Boldogságos
 Szűz tiszteletére, tán ez használni fog. A hitetlen költő első pil-
 lanatra megborzadt a neki oly nevetséges ájtatosságtól; de aztán
 mégis beleegyezett, tudván hogy hiszen ugysem fog ártani az
 imádság. — A rákövetkező héten kinjai megsokasodtak. A 8-ik
 napon még egyszer és utoljára vizsgálta meg Mariani specialista
 orvos, s a világi ápolónőknek kijelentette, hogy már legfeljebb
 csak pár óráig élhet a beteg. A kilencedik nap reggelén félkilenc-
 kor egyszerre csak nagyot kiált a költő, kiugrik ágyából és biz-
 tos léptekkel fel és alá járt a köréje gyűlt báméskodók előtt.
Teljesen meggyógyult! Nem csak teste, hanem **lelke** is átalakult.
 Megfogadta ugyanis, hogy jövő életét és pennáját csak Krisz-
 tus egyházának javára és Szűz Mária tiszteletének terjesztésére
 fogja fordítani. — Ennyire kedves Isten előtt egy jámbor, is-
 meretlen apáca könyörgése.

:: Protestáns jövődölés. De Witt Talmage Fe-
 renc presbiteriánus predikátor felolvasást tartott Ame-
 rika jövőjéről egy kálvinista gyülekezet előtt. Előadá-
 sában erősen korholta saját hitsorsosait a gyermekek
 vallásos nevelésének elhanyagolása miatt. Záradéku-
 lpedik így jövődölt: „Csakis a katolikus egyház törő-
 dik igazán a gyermekekkel. Az ő vallásos jellegű iskolá-
 ik előbb-utóbb egész Amerikát katolikussá fogják vál-
 toztatni. A mi engem illet, én inkább katolikus temp-
 lombá küldeném gyermekeimet, mintsem hogy egy temp-
 lomot se látogassanak. Több hasznunk lesz abból, ha jó
 katolikusokká válnak, mintha rossz protestánsok ma-
 radnának. De akár mint is érzek én a pápisták felől, any-
 nyi igaz, hogy ők rohamosan terjeszkednek és hogy a
 jövő itt a katolikusoké.“ — Kérdés, meddig marad De
 Witt Talmage tiszteletes ur a filadelfiai Chambers-Wylie
 presbiterián eklézsia élén?

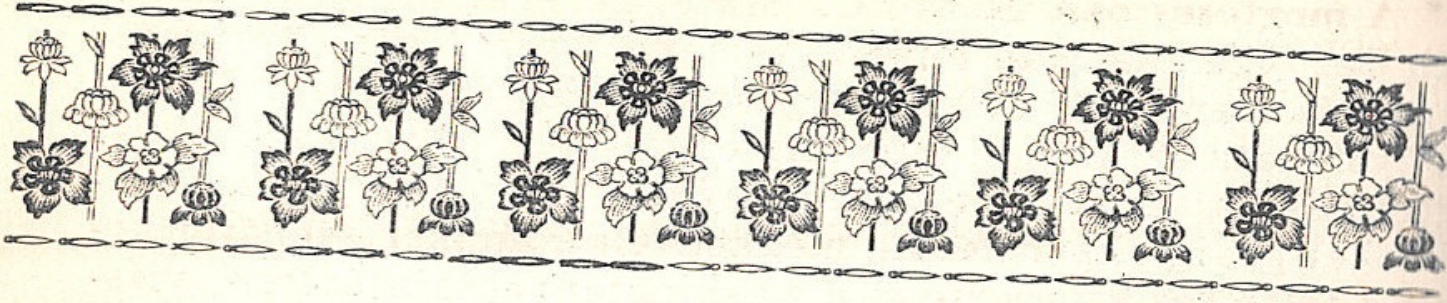
† A megtérés oka. Butler C. Máté generális Columbiában, South Carolina államban mint 73 esztendősen vén legény vette föl a bérálás szentségét Northrop püspök kezéből a minap. Ennek a magyarázata az, hogy ő még alig egy esztendő óta katolikus. Megtérése előtt éveken át tanulmányozta szent hitünk igazságait. Ezeket pedig akkor kezdte megkedvelni, amikor szenátor korában a felső-ház kinevezte őt a washingtoni közintézetek vizsgálóbizottságába. Ez alkalommal több katolikus szeretet-házat kellett hivatalból meglátogatnia. Ilyenkor meggyőződött a felebaráti szeretetnek azon hőstetteiről, melyeket szerény apácák gyakoroltak betegekkel, árvákkal és szegény elhagyottakkal szemben. E nemes tapasztalat hozta szívébe a megtérésnek legelső kegyelmét. — A generálisból tehát most az igaz hitnek köz-katonája lett.

Cs. I.

Gratulálunk. Főtiszt. Csernitzky István south norwalki r. k. magyar plebános urat, — a Hajnal egyik szerkesztőjét, akit az óhazában is mint kitünő tollú katolikus hirlapirót ismernek, s ki itt is szerkesztette az akkor még katolikus irányú Magyarok Vasárnapját — most szép kitüntetés érte. Talán valami kormánykinevezés, — vagy piros cingulus? Nem. Arról az ügyről van szó, amelyet ő mindig szíve-lelke teljéből szolgált: a katolikus sajtóról.

Volt itt Amerikában egy „Messenger“ nevű angol katolikus havi folyóirat. Tekintettel arra, hogy a világ legnagyobb újságjait hitetlen, — keresztény-ellenes emberek szerkesztik és így nyakra-főre ütnek egyet katolikus szent hitünkön: a jezsuiták, a kath. hit előörsei elhatározták, hogy a havi lapból heti lapot csinálnak „America“ cím alatt, de olyat, mely a világ minden részéből a leghitelesebb egyházi — hitéleti híreket hozza. E végből fiók irodát nyitottak a földkerekség minden fontosabb városában. A főszerkesztő Ft. Wynne jezsuita atya hirt hallván Ft. Csernitzky István kitünő angol tudásáról, felszólította őt, hogy segítsen neki a katolikus hirlapírás terén és lássa el a magyarországi érdekesebb egyházi ügyek hireivel e világhírű angol lapot. Főtiszt. Csernitzky István plebános urat a kath. hit érdekében tollal kifejtett és kifejtendő munkálkodásáért az Isten sokáig éltesse!

Kesze János - Gárda István.

(Szomorú, de igaz kép némely amerikai magyar hitéleti zülléséről.)

KESZE: Haujnye de régen láttam Bodi. Hadidú?

GÁRDA: Fájn. — Hol ünnepelt? Nem láttam sehol.

KESZE: Nevijorkban voltam egy földimnél.

GÁRDA: Melyik templomban volt?

KESZE: Hát lenni-vótam, de biz én nem tudom a nevit. Annyit tudok, hogy gyönyörű nagymise volt délután úgy estefele, Hej Bodi! de szép ott a vallás.

GÁRDA: Mit beszél maga, hisz az nem lehetett katolikus templom!

KESZE: Eh, mit, katolikus vagy nem katolikus, az mind-egy . . .

GÁRDA: Magának igen. — De mondja csak, mit látott ottan?

KESZE: Hát tudja **ott nincs oltár**, csak egy gyönyörű arany kerítés. De van olyan erős orgona, ha megszólal, rezeg a feje... Azután felment egy szörnyű nagy pap a szószékre. Bezzeg az volt a prédikáció, nem olyan, mint a mi papunké, miker jól megvagdali az embert.

GÁRDA: Hát milyen nyelven prédikált?

KESZE: Ángolúl.

GÁRDA: De hiszen maga nem ért ángolúl.

KESZE: Persze, hogy nem értek, de azért szépen szólt.

GÁRDA: És maga katolikus ember létére előbbre teszi a más vallását mint a magáét? Hát nem tudott maga katolikus templomba menni?

KESZE: Tudja, nagyon messzi vót. Valami 3 blockot kellett volna gyalogolni.*) Aztán meg ki volt irva a templom táblájára, hogy: „E templomban van a legrövidebb istentisztelet, Itt a leg-

*) 4 perc. Szerk.

gyönyelmesebb ülőhelyek vannak és a legfinomabb zene. Senkit sem sértünk. Belépő díj 10 cent az ajtónál. "Igy magyarázta a földim, aki tud angolul. — No mondok, ez kell nekem.*)

GÁRDA: Hát aztán mi vót?

KESZE: Hát a prédikáció végén olyan gyönyörű Amen-t mondott a pap, hogy no . . .

GÁRDA: Tudja-e mi az az Ámen?

KESZE: Hogyne tudnám: Ámen az Ámen. Decól!

GÁRDA: Igy hát nem is gyónt meg húsvétra?

KESZE: Nekem nincs bűnöm. Nem ölok, nem rabolok. Az a késeles, apró káromkodás, az semmi. Imádkozni nem tudok, mert már elfelejtettem. Hát mit gyónnék meg . . .

GÁRDA: Gud báj.

(m.)

* Három ilyen felirású protestáns templom van jelenleg New Yorkon. Szerk.

MUTATVA NYISZÁMOKAT bárkinek szivesen és ingyen küld a Hajnal kiadóhivatala.

Tartalom. Egy szál ibolyát kérek. Irta Messerschmiedt Géza passaiçi plebános. — Az Úr Jézus bisznisze. Irta Csernitzky István so. norwalki plebános. — Három virágszál. Irta Cs. I. — D'A.c Johanna boldoggá avatása. Irta Cs. I. — Lourdesi csudák. (m.) — Az oroszági kunyhó. Németből Sztroiny Antal. — A katolikus zárandok Rómában. Irta Grósz Ferenc perth-amboy plebános. — Krónika. Irta Csernitzky István - Kesze János - Gárda István. Irja: Messerschmiedt Géza. — Apróságok. — Képek.

ÜGYNÖKEINK.

Cleveland, O. Bodig József. — Detroit, Mich. Pálfi István. — Hastings U. H., N. J. Kucsera János. — Lorain, O. Kiss Károly. — Lord, Md. Bessenyei János. — Mc Adoo, Pa. Szalay Jenő. — Mc Dowell, WVa. Bikreszt Pál. — Pocahontas, Va. Kazai Mihály. — Scranton, Pa. Ságghi Lőrinc. — South Bethlehem, Pa. Konyár János. — South Bend, Ind. Áder János. — So. Norwalk, Conn. Kun Pál. — Throop, Pa. Kovács Sándor. — Toledo, O. Danykó József, Székely Bálint. — Torrington, Conn. Kiss Károly. — Trenton, N. J. Szmoliga Béla. — W. Hazelton Pa. Képes József. — Yonkers, N. Y. Mrs. Frank Karácsonyi.

Megérkezett!

Megérkezett!

Siessen Ön is BALSON passaici gyógyszer-tárába, mert az oly soká várt áruk már megérkeztek az óhazából. Mielőtt gyógyszert vásárolna, tekintse meg,

H. BALSON passaici Magyar
Gyógyszerész raktárát.

Mi, minden néven nevezendő hazai orvosságokat importálunk; honfitársainkat az anya-földön készített gyógyszerekkel szolgáljuk ki. Most megérkezett árúink hatalmasan kibővítik eddig is terjedelmes raktárunkat.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölünk. Orvosi rendeléseket lelkiismeretesen készítünk. Állandó magyar kiszolgálás! KÉRJEN ÚTMUTATÓ ÁRJEGYZÉKET.

A magyarság szives pártfogását kéri

H. BALSON gyógyszerész

Passaic, N. J.

27 Monroe St. 3-ik utca sarkán.

MAGYAROK!

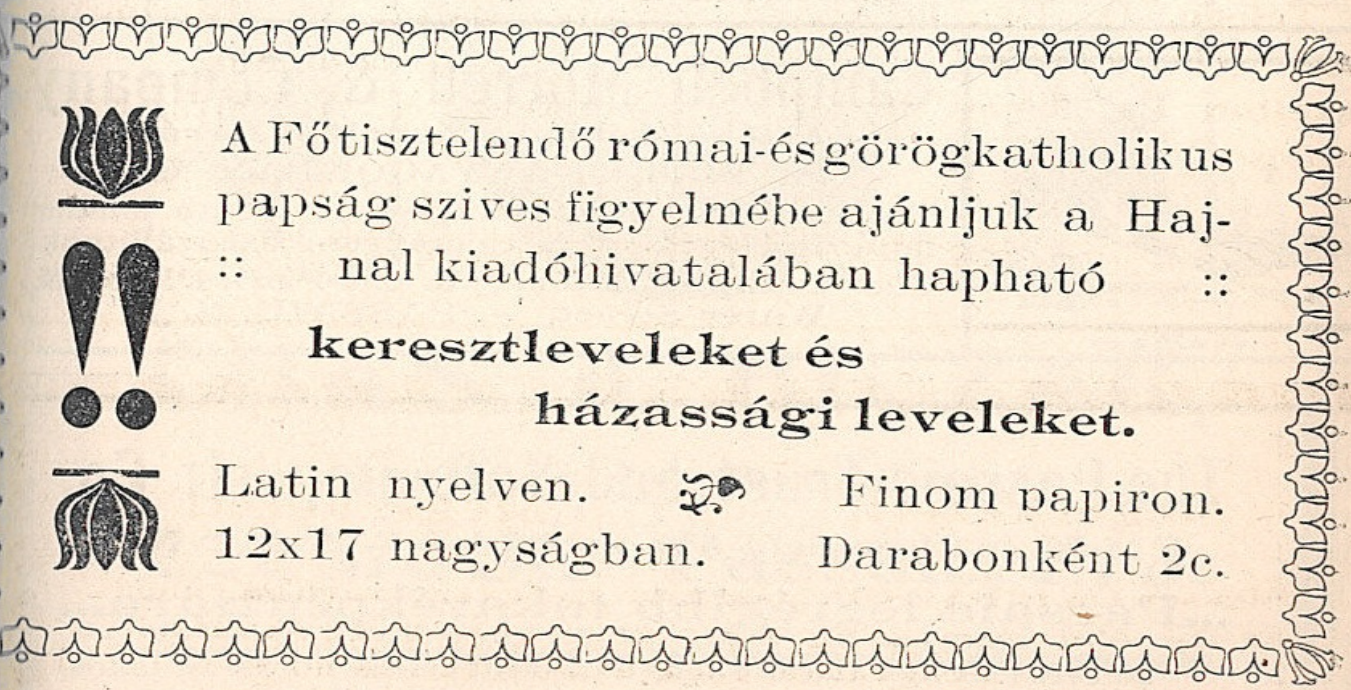
Ha pénzt akartok szerezni, ha házat, lotot vagy farmot akartok venni, forduljatok bizalommal ezen címhez:

The Philip Richmond Realty Exchange

150 Second Street

Passaic, N. J.

Tűz-, élet- és baleset biztosítás.

A Főtisztelendő római-és görögkatholikus papság szives figyelmébe ajánljuk a Hagnal kiadóhivatalában hapható

keresztleveleket és házassági leveleket.

Latin nyelven. Finom papiron.
12x17 nagyságban. Darabonként 2c.

: Telefon: :
1734 Passaic.

LABAS ANDRÁS

102 2-nd St.
Passaic, N.J.

Temetkező és Bebalzsamozó Intézete.

Minden e szakmába vágó megbízatásnak lelkiismeretesen, pontosan és olcsón tesz eleget. Kocsik temetésekre, e küvökre, betegek részére, kirándulásokra, diszmenetekre, bármely pereben olcsón kaphatók.

Mrs. F. Rowinski 51. Monroe St. Passaic, N.J.

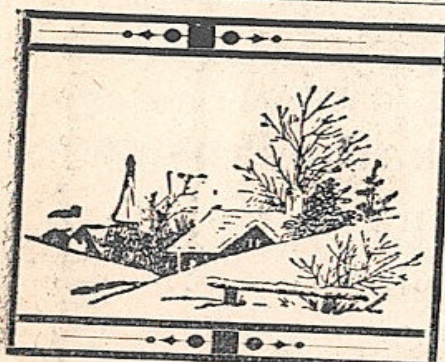
Temetkezési és Bebalzsamozási Intézete. Kocsik temetésekre, esküvökre, betegek részére, kirándulásokra, diszmenetekre - éjjel-nappal kaphatók. - **Telefon: 396. L. 1. Passaic.** - Jutányos árak!

Legszébb, legolcsóbb, legalkalmasabb ajándék az
Ó- és Újszövetség története képekben azaz

A KÉPES BIBLIA

50 színes kép magyarázattal! 100 oldal
Diszes vászonkötésben. Ára 80 cent.

Megrendelhető a Hajnal-nál

Campbell Morrell & Company

A legolcsóbb bevásárlási forrás

ÉPÜLET-ANYAGOKBAN

Téglát, meszet, cementet, anyagcsöveket stb. minden
fajtában, pontosan és a legjutányosakban szállítunk.

Cím: Campbell Morrell & Co. Park Place &
Water Street, — PASSAIC, N. J.

The Passaic Trust and Safe Deposit Co.

a Main és Bloomfield Ave. sarkán. — PASSAIC, N. J.

...Passaic legrégebbi takarékpénztára...

20 éves fennállását valóságos áldásként emlegeti Passaic lakos-
sága. Megbízható, gyors és szíves kiszolgálat.

Betett pénzek után 4% kamatot fizet.

A társulat széleskörű pénzküldő irodával is rendelkezik,
mely Európa minden országába rövid idő alatt szállít pénzeket.

BISCHOFF'S BANKING HOUSE

Alapított 1848-ban. NEW YORK CITY. 237 Broadway

Pénzeket Magyarországra gyorsan és olcsón küld. — Pénzeket a világ
bármely bankjába letétbe helyez. — Pénzbetéteket elfogad kamatozás végett.
Hajójegyeket Európába és vissza a leggyorsabb hajókra — legolcsóbban ad.

Vámházi ügyeket röviden lebonyolít. Magyar levelezés!

HENRY BISCHOFF & Co.

CHAS. A. BICZAK,

zászló és jelvénykészítő

222 3rd St. Passaic, N. J.

☛ Zászlók 35 dollártól feljebb. ☛

☛ Jelvények 5 centtől feljebb. ☛

☛ Sapkák 1 dollártól feljebb. ☛

Ájtatossági tárgyak. Imakönyvek, szentképek, feszületek, olvasók. — Egyházi, egyesületi, üzleti nyomtatványok. Alapszabályok, tagsági és beteglátogató könyvecskék, plakátok, meghívók, szinlapok, ticketek. Számlák, szerződések, levélpapírok. — Pompás kivitelű egyesületi felszerelések, díszek, kellékek. Zászlók, egyenruhák, dízsapkák, jelvények, elnöki kalapácsok, szavazó dobozok. — Lélek-nemesítő keresztény olvasmányok.

Izléses kivitel! — Tartós anyag! — Jutányos ár!

MOSKOVITZ EMIL

.. .. 182. SECOND STREET PASSAIC, N. J. .. ..

A legkitünőbb, legtartósabb és legcsinosabb bútorok raktára. — Különösen berendezve a magyarság igényeire. Mindennemű házi tárgyak; párnák stb. — Közkedvelt bevásárlási forrás.

◆◆ I. H. MAAS. ◆◆

Passaici magyarság kedvelt fényképésze. Minden e szakmába vágó rendelést, felvételt tisztán, gyorsan finoman eszközöl. Nyitva mindennap reggel 8-tól este 10-ig. J. H. MASS fényképész. - 37 Monroe St.

Nagy ujdonság!

BUDAPESTI ÁRUHÁZ

Nagy ujdonság!

név alatt üzletemet megnagybbitottam és most, hogy a dusan felszerelt raktáramat megmutathassam, **nagy megnyitást** rendezek, melyen az összes raktáron lévő áruk, ugymint nő és férfi ruhakelmék, divatáru cikkek, menyasszonyi kelengyék, keresztelő ruhák, férfi és női kalapok stb. cikkek áron alul lesznek elárúsítva. — Tömeges látogatást kérve, tisztelettel a

BUDAPESTI ÁRUHÁZ (M. Ehrenfeld tulajdonos.)

188-190-192 Második utca és Monroe utca sarkán, Passaic, N. J.

Merchant Bank of Passaic, 183 Passaic Str.

ROBERT D. KENT, elnök.

JOHN HARDIFER, alelnök.

..... Tőke 50,000 dollár. ....

Takarék betétek után 4 százalékos kamatot fizet.

— Vidéki betevőkre különös gondot fordít. —

Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 4 óráig.

Passaic magyarságának egyik legkedveltebb bankja.

HIRDETÉSEKET olcsó áron felvesz

a „HATNAL“ kiadóhivatala.

CHARLES A. BICZAK

KÖNYVNYOMDÁJA

- ÉS -

KÖNYVKÖTÉSZE

222 Third St. Passaic, N.J.

Elvállal: egyleti nyomtatványok,
alapszabályok, levélpapírok,
boritékok, meghívók,
plakátok elké-
szítését.

500 báli ticket .. \$1.50-től feljebb.

Jutányos
árak!

..Izléses..
kivitel!

A világ legdrágább kincse: az egészség!

Magyar pap kórháza Amerikában.

Isten segédelmével eddig 200-nál több betegségnek találtam meg gyógyító-írját a világhírű wörishofeni plébános, a néhai való „Father Kneipp“ csalhatalan gyógyításával. Öt esztendei amerikai lelkipásztorkodásom alatt 3500 beteg fordult meg a kezem alatt. West-Virginiától Bostonig, Atlantic Citytől Harrisburgig tömegesen járultak elém a szenvedők. Angolok és németek, tótok, csehek és lengyelek. De még négerék is. Kedves ma-

gyar honfitársaim seregestül kerestek föl. Aki személyesen nem jöhetett, levélben panasolta el baját. Hogy bizalmát senki sem pazarolta érdemetlenre, mutatja a temérdek köszönő levél, hálairat. Sok százra rug a számuk s az érdeklődő ritka szép tapasztalatot merithet belőlük. Tífuszt, tüdőlobbot, vérhányást, vörhenyt, váltólázatot --- mondhatnám --- egész könnyű szerrel gyógyítok. Epe-, vese-, hólyagkőből operáció nélkül kigyógyítottam szenvedő embertársaimat. Vérmérgezésből az utolsó perében, már a halál révén sikerült visszaadnom a sir szélén állókat az életnek. Legutolsó betegem 15 évi rheuma következtében szivbajában seholssem talált enyhülést. Meggyógyítottam. Gyógyításom egyszerű, természetes.

Hideg víz, biztos hatású füvek, szigorúan megszabott életmód. — Honfitársaimnak bármely pillanatban rendelkezésükre állok.

Father CHAS. POLICSEK
magyar plebános,
a „St. John Kneipp-Sanatorium“ igazgatója,
ALPHA, N. J.

RIZSÁK JÁNOS

Közjegyző

...Pénzszállító és váltó üzlete...

Főüzlet: 127 2-dik utca Passaic, N. J.

Magyarországi bizományi iroda:

—: Budapest, VII., Király-utca 103. :—

Fióközletek:

So. Bethlehem, Pa. — Wharton, N. J.

Alpha, N. J. — Franklin Furnace, N. J.

A New Jersey állami törvényeknek megfelelően 35,000
dollár biztosíték az államnál.

Pénzt a legolcsóbban és leggyorsabban szállít Magyarországra, valamint bármely világrészbe. Kérem egyúttal ügyfeleimet, ha pénzt akarnak Magyarországból kihozatni, például birtokeladásból, árvapénztárból, takarékpénztárból, vagy bármely más célból, úgy a költségek megtakarítása céljából adják fel budapesti irodám címére, Budapest, VII., Király utca 103 és én az ott megbízott összeget, dollár értékben, hiány nélkül kifizetem.

Hajójegyeket Európába vagy Európából Amerikába a legjobb hajókra adok el, az utasokat személyesen elkísérem a hajókhoz.

Jogügyekben mindennemű okiratok, szakszerűen kiállítatnak és a törvényeknek megfelelően elintéztetnek.

Utbaigazítást, felvilágosítást és tanácsot, ingyen és szívesen adok.

H A J N A L.

No. 5. Vol. II. MONTHLY MAGAZINE Május 1909.

Szerkeszti MESSERSCHMIEDT GÉZA plébános Passaic-on, New Jersey.

Szerkeszti: Messerschmidt Géza plébános, Passiac-on, New Jersey

REPRINT EDITON

Készítette: Dudás Róbert Gyula, 2015-ben